

Colofon

Copyright © 2022 voor deze uitgave
Uitgeverij XL, Deventer

ISBN 9789046314197

NUR 305

Gedrukt op papier met FSC-certificaat

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
Uitgeverij XL, Postbus 583, 7400 AN Deventer

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met
Uitgeverij Cargo / De Bezige Bij, Amsterdam

© 2022 Corine Hartman

Omslagontwerp bij Barbara

Beeldbewerking omslag Plusworks, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Voor meer informatie of bestellen
www.boekenmetgroteletters.nl

Corine Hartman

De dode die niet
werd gemist

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Proloog

Hij herinnerde zich de pijn, en verbaasde zich dat die weg was, tot hij besepte dat hij helemaal niks meer voelde. Had hij nog wel een lichaam? Was hij dood? Nee, doden haalden geen adem, en dat deed hij wel, hij besepte het op het moment dat hij erover nadacht, het was een oppervlakkig in- en uitademen, maar er was geen twijfel mogelijk: hij leefde. En toen wist hij ook weer hoe de pijn was ontstaan. En dat die afschuwelijk was geweest, zo allesoverheersend dat hij aan niets anders meer had kunnen denken. Hij had zichzelf niet gezien, zijn door de verzengende hitte verbrande huid, maar toen hij in een reflex zijn handen tegen zijn gezicht had gehouden, als om het te beschermen, was hij door zijn benen gezakt, had hij zich opgekruld als een foetus. Het was afgelopen, had hij gedacht, de hitte vrat niet alleen zijn huid weg, maar ruïneerde ook de godganselijke boel binnen in hem. Zijn tong, gehemelte, keel, en zijn slokdarm.

Daarna was er een prik geweest, herinnerde hij zich ineens, een injectie, een naald in zijn arm, waarna de pijn wegebde, die alles om hem heen deed vervagen, tot hij wegviel in een diep, duister niets.

Ook nu was het aardedonker, maar hij kon niet be-

oordelen of de oorzaak daarvan zijn omgeving was, of die zo duister was, of dat het zijn ogen waren. Of die dicht zaten, of hij ze nog wel had. Rustig blijven, dacht hij, en hij probeerde zichzelf ervan te overtuigen dat alles goed zou komen. Hij wilde bewegen, maar zijn spieren gehoorzaamden niet aan de opdracht van zijn hersens, die hem wijsmaakten dat hij in een ronduit uitzichtloze situatie was beland. Vastgebonden, ingesnoerd, gedumpte in een donker gat, of wat de oorzaak ook was van zijn onmacht te bewegen.

Fysiek daadwerkelijk niets voelen ervoer hij als ultiem geluk, maar hoe gevaarlijk was het eigenlijk om spieren lam te leggen, het hart was toch ook een spier?

Hij hield zichzelf voor dat zijn dood geen gewenst doel was, dan had hij zich inmiddels niet meer onder de levenden bevonden. Al hing die stelling ook ietwat uit het lood, omdat hij zich niet bewust was van enig leven om zich heen. Als hij niet van het duister werd verlost, wat was dan zijn perspectief? Hij kon het gevoel niet langer negeren: er knaagde iets in hem, diep vanbinnen, een vage onrust, of was het angst? Zijn vaders gezicht verscheen op zijn netvlies, en het was alsof hij hem het hoorde zeggen: we moeten allemaal roeien met de riemen die we hebben, jongen, dus je kunt maar beter zorgen

dat je sterk wordt. Waarom dacht hij in vredesnaam nu ineens aan hem? Hij ging toch niet sentimenteel worden? Hij had het hoe dan ook wel begrepen: welke riemen je ook meekreeg, elk mens wilde de snelste zijn, als eerste over de streep komen en succes oogsten. Als het erop aankwam, was iedereen zo egoïstisch als de neten, het was nu eenmaal hoe de mens in elkaar stak, puur natuur, en iedereen die anders beweerde was een onbetrouwbare leugenaar. Alles wat hij had, was hem heus niet zomaar in de schoot geworpen. Goed, hij zeilde zo links en rechts lekker met de wind mee, om bij de vaarmetaforen te blijven, en dat die wind weleens een malafide kant op waaide, ach, hoe zat het ook alweer met de zonde en die eerste steen? Het draaide om keuzes, bedacht hij. Zolang er geen beperking was, bestond er keuze.

Het ademen viel hem zwaar, alsof de lucht ijler werd, tegelijkertijd realiseerde hij zich dat het wondermiddel van gevoelloosheid uitgewerkt raakte, want het lukte hem zijn vingers iets te bewegen, en de huid van zijn gezicht begon zich te roeren, eerst met een vage jeuk, die al gauw overging in een stekende pijn. Hij voelde een zware beklemming in zijn binnenste en de gedachte kwam in hem op dat het misschien beter was geweest dat hij niet meer bij bewustzijn was gekomen.

In een aanval van plotselinge paniek zette hij alles op alles om zich te bevrijden. Schreeuwen was een illusie, en even flitste het door hem heen hoe ontzettend welkom een koud pilsje nu zou zijn. En dat het eveneens een illusie was dat hij dat heerlijke vocht ooit nog eens door zijn keel kon laten glijden.

Hij slaagde er hooguit in met zijn vuisten of knokkels ergens tegenaan te bonzen, wist het niet zeker, twijfelde, kreeg zelfs de hoop dat hij zich zou kunnen bevrijden uit zijn benauwde, benarde situatie, maar vervolgens werd de pijn intenser, onhoudbaar, en het bezorgde hem een schok van het heftigste soort, omdat het tot hem doordrong hoe kansloos het allemaal was. Verdomd als het niet waar is, dacht hij, het is echt afgelopen, dit moment van bewustzijn was als een dubieuze toegift, dit zijn mijn laatste gedachten in dit bewustzijn, op deze aarde. Hij merkte dat zijn hart sneller sloeg, dat het tegen zijn borstkas beukte, en in een poging die verontrustende hallucinatie de baas te worden, begon hij zachtjes te neuriën: *There wil be an answer, let it be*. De woorden zongen rond in zijn hoofd en hij beeldde zich in dat hij zich al elders bevond, ergens waar het licht was, waar deze duisternis werd gereduceerd tot een vage herinnering van ongemak.

Op dat moment, terwijl zijn ademhaling reutelend stakte, drong het tot hem door dat de gevoelloos-

heid bedoeld was als een daad van mededogen, die had moeten overgaan in een pijnloze dood. Het was het laatste wat hij dacht, voor het ook vanbinnen stil en duister werd. Geen leven dat als een film aan hem voorbijging. Geen tunnel. Geen wit licht.

Een mooie opening

Als het in Eva's macht had gelegen, zou ze de tijd nu bevriezen. Momenten zoals deze zijn zeldzaam, bedenkt ze. Het gaat niet per se om grootse of meeslepende gebeurtenissen, al komt deze in de buurt: ze mag lovende woorden in ontvangst nemen over haar nieuwe werk. Winand zou nooit iets tentoonstellen wat hij waardeloos vindt, maar deze keer raken zijn woorden haar meer dan ooit.

Winand Staring en zijn vrouw Annemarie beheren galerie De Verbeelding in Vorden, met niet alleen schilderijen maar ook poëzie, niet heel verrassend, aangezien Winand een nazaat is van Anthony Staring en de galerie is gevestigd in het voormalig koetshuis van kasteel De Wildenborch, waar de dichter ooit woonde.

Terwijl Winand zijn speech houdt, kijkt hij Eva veelvuldig aan, alsof zijn woorden eerst en vooral voor haar zijn, veel meer dan voor de gasten, waarmee hij volgens haar laat blijken dat hij heeft begrepen dat ze zich met haar nieuwe landschappen van haar meest kwetsbare kant laat zien, al zal niet iedereen dat er onmiddellijk uit opmaken. Dat hoeft ook niet, als haar vrienden het maar zien. Vrienden als Annemarie en Winand. Met haar ogen dicht kan

ze ze uittekenen, zij met het lange, steevast opgestoken haar en stijlvolle jurken tot op de enkel, waarin ze, kaarsrecht, meer schrijdt dan loopt, hij een lijvige man met een uitstraling van rust en wijsheid die alleen met de jaren komt, zijn bretels over de buik die zijn bourgondische levensstijl verraadt, zijn grote bos grijze krullen en uilenbrilletje.

‘Ik herinner me dat onze galerie net geopend was,’ klinkt zijn warme basstem, ‘en ik Eva’s eerste grote expositie hier mocht organiseren. Bijna vijftientig jaar geleden, hoe de tijd vliegt! Maar wat heeft ze in die jaren een mooie ontwikkeling doorgemaakt.’ Hij richt zich tot Eva: ‘Je hebt mij met een nieuwe blik laten kijken naar onze omgeving, Eva, en ik heb sindsdien meer oog voor de kwetsbaarheid ervan.’

Hij verwoordt het zoals ze dat zelf niet zou kunnen maar wel voelt, vooral als hij zegt dat haar werk zo welkom is in een wereld waarin alles steeds sneller moet. ‘Ik hoop dat het u ook aan het denken zet over de manier waarop we zelf in het leven staan,’ gaat hij door, en Eva schenkt hem een dankbare glimlach. Dit tilt haar over elke onzekerheid heen. Ze weet dat de twijfels terugkomen, ze zullen haar bij vlagen lamleggen, maar dat accepteert ze. Twijfels horen bij het proces, ze horen bij haar.

Tot slot bedankt Winand de gasten voor hun komst naar de galerie, ook namens Annemarie. ‘Neem

gerust de tijd rond te kijken, een praatje te maken met de kunstenaar, en wilt u meer informatie over een schilderij, aarzel niet om mij zachtjes aan mijn bretels te trekken.’ Annemarie overhandigt Eva een boeket. ‘Eva Romeijn, mensen,’ besluit Winand. Er klinkt applaus, en de knal van een fles champagne die wordt ontkurkt.

‘Speech,’ hoort Eva van diverse kanten.

Annemarie neemt het boeket weer van haar over en duwt een glas champagne in haar hand. Eva strijkt even over de gladde stof van haar jurk en begeeft zich op haar hoge hakken naar het geïmproviseerde podium, waar Winand net zoveel moois heeft gezegd.

Als ze over de hoofden van de aanwezige gasten kijkt, beseft ze opnieuw hoeveel het er zijn. Heel kunstminnend Vorden lijkt op deze zonnige voorjaarsmiddag present. Vrijwel allemaal bekende gezichten. Haar vriendin Rina is er, veelal druk met de tweeling van haar dochter, maar ze ziet er nu ontspannen uit, en ze wisselen een korte blik van verstandhouding. Eva herkent het echtpaar dat landgoed Hackfort exploiteert. De man zag ze gisteren nog, in het dorp, toen hij haar een cadeautje voor zijn vrouw liet zien, een ring met een diamantje, voor hun veertigjarig huwelijk. Ze herkent ook de eigenaar van de delicatessenwinkel die de